[2024] 5 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 879 : 2024 ਆਈ.ਐਨ.ਐਸ.ਸੀ. 382

ਜਤਿੰਦਰ ਕੁਮਾਰ ਸਪਰਾ

ਬਨਾਮ

ਅਨੁਪਮਾ ਸਪਰਾ

(2024 ਦੀ ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 6088)

06 ਮਈ 2024

[ਵਿਕਰਮ ਨਾਥ ਅਤੇ ਸਤੀਸ਼ ਚੰਦਰ ਸ਼ਰਮਾ, * ਜੇ.ਜੇ.]

ਵਿਚਾਰ ਲਈ ਮੁੱਦਾ

ਕੀ ਇਸ ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ, ਕੀ ਇਹ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 142 (1) ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਅਤੇ ਵਿਆਹ ਦੇ ਟੁੱਟਣ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਤਲਾਕ ਦਾ ਫਰਮਾਨ ਪਾਸ ਕਰਨ ਲਈ ਢੁਕਵਾਂ ਮਾਮਲਾ ਸੀ?

ਸਿਰਲੇਖ

ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 142 (1) ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਵਿਚਾਰੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਕਾਰਕਾਂ ਅਤੇ ਵਿਆਹ ਦੇ ਟੁੱਟਣ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਤਲਾਕ ਲਈ ਫਰਮਾਨ ਪਾਸ ਕਰਨਾ - ਵਿਆਖਿਆ:

ਆਯੋਜਿਤ: ਪਰਿਵਾਰਕ ਅਦਾਲਤ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਹਰਿਆਣਾ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੋਵਾਂ ਨੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਹਿੰਦੂ ਵਿਆਹ ਦੀ ਧਾਰਾ 13(1)(ia) ਦੇ ਤਹਿਤ ਦਾਇਰ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਐਕਟ, 1955, ਭੰਗ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਦਾ ਹੈ ਦੇ ਵਿਆਹ ਨਾਲ ਰਸਤਾ ਦੇ ਏ ਫ਼ਰਮਾਨ ਦੇ ਤਲਾਕ। ਲਈ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 142(1) ਦੇ ਤਹਿਤ ਵਿਆਹ ਦੇ ਨਾ-ਮੁੜਨਯੋਗ ਟੁੱਟਣ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਤਲਾਕ ਦਾ ਫ਼ਰਮਾਨ ਪਾਸ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਅਤੇ ਯਕੀਨ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਵਿਆਹ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਸੰਭਵ ਹੈ ਅਤੇ ਮੁਕਤੀ ਤੋਂ ਪਰੇ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੂੰ ਵਿਆਹ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਧਿਰਾਂ ਦੇ ਇਕੱਠੇ ਰਹਿਣ ਦੇ ਸਮੇਂ ਦੀ ਮਿਆਦ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ; ਧਿਰਾਂ ਨੇ ਆਖਰੀ ਵਾਰ ਕਦੋਂ ਇਕੱਠੇ ਰਹਿਣਾ ਸੀ; ਧਿਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਵਿਰੁੱਧ ਲਗਾਏ ਗਏ ਦੋਸ਼ਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਪਰਿਵਾਰ ਮੈਂਬਰ; ਦ ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਵਿੱਚ ਕਾਨੂੰਨੀ ਤੋਂ ਕਾਰਵਾਈ ਸਮਾਂ ਨੂੰ ਸਮਾਂ; ਸੰਚਤ ਪ੍ਰਭਾਵ 'ਤੇ ਦ ਨਿੱਜੀ ਰਿਸ਼ਤਾ; ਕੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ਾਂ ਸਨ ਬਣਾਇਆ ਨੂੰ ਸਮਝੌਤਾ ਕਰਨਾ ਦ ਵਿਵਾਦ ਨਾਲ ਦਾ ਦਖਲ ਅਦਾਲਤ ਜਾਂ ਰਾਹੀਂ ਵਿਚੋਲਗੀ, ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਸੀ ਦ ਆਖਰੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ। ਪਰ ਇਹ ਕਾਰਕ ਸੰਪੂਰਨ ਨਹੀਂ ਹਨ ਸਗੋਂ ਵਿਆਖਿਆਤਮਕ ਹਨ। *ਸ਼ਿਲਪਾ ਸੈਲੇਸ਼ ਬਨਾਮ ਵਰੁਣ ਸ਼੍ਰੀਨਿਵਾਸਨ* , 2023 SCC ਔਨਲਾਈਨ SC 544 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ। [ਪੈਰਾ 2 ਅਤੇ 5]

ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 142(1) ਅਧੀਨ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਦੇ ਭਾਰਤ ਅਤੇ ਲੰਘਣਾ ਏ ਫ਼ਰਮਾਨ ਦੇ ਤਲਾਕ

---

* ਲੇਖਕ

ਵਿਆਹ ਦੇ ਨਾ-ਮੁੜਨਯੋਗ ਟੁੱਟਣ ਦਾ ਆਧਾਰ - ਕੀ ਪਤਾ ਲੱਗ ਗਿਆ ਹੈ?

ਆਯੋਜਿਤ: ਤਤਕਾਲ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਧਿਰਾਂ ਦੇ ਰਹਿਣ ਦੀ ਕੋਈ ਸੰਭਾਵਨਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਇਕੱਠੇ ਅਤੇ/ਜਾਂ ਪਹੁੰਚੇ ਤੇ ਇੱਕ ਦੋਸਤਾਨਾ ਬੰਦੋਬਸਤ। ਦ ਵਿਆਹ ਵਾਲੀਆਂ ਧਿਰਾਂ 'ਤੇ 14.10.1991 ਅਤੇ ਆਖਰੀ ਇਕੱਠੇ ਰਹਿਣਾ ਵਿੱਚ ਜਨਵਰੀ 2002। ਬਾਹਰ ਦੇ ਵਿਆਹ, ਦੋ ਬੱਚੇ ਸਨ ਜਨਮਿਆ ਵਿੱਚ 1993 ਅਤੇ 1996 ਕ੍ਰਮਵਾਰ । ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਕਥਿਤ ਕਿ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੇ ਬਿਮਾਰ - ਇਲਾਜ ਕੀਤਾ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਅਤੇ ਲਗਾਤਾਰ ਕੰਮ ਕੀਤਾ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਉਸਨੂੰ। ਦ ਜਵਾਬਦਾਤਾ ਕਥਿਤ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਹੱਥੋਂ ਬੇਰਹਿਮੀ ਅਤੇ ਤਸ਼ੱਦਦ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਦੋਵੇਂ ਬੱਚੇ ਮੇਜਰ ਹਨ। ਹੁਣ ਅਤੇ ਹਨ ਲਾਭਦਾਇਕ ਢੰਗ ਨਾਲ ਨੌਕਰੀ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਦ ਤੱਥ 'ਤੇ ਰਿਕਾਰਡ ਸਥਾਪਤ ਕਰਨਾ ਪਰੇ ਸ਼ੱਕ ਕਿ ਦ ਵਿਆਹ ਵਿਚਕਾਰ ਦ ਪਾਰਟੀਆਂ ਟੁੱਟ ਗਿਆ ਹੈ ਹੇਠਾਂ ਅਤੇ ਕਿ ਉੱਥੇ ਹੈ ਨਹੀਂ ਸੰਭਾਵਨਾ ਦੇ ਦ ਪਾਰਟੀਆਂ ਭਵਿੱਖ ਵਿੱਚ ਕਦੇ ਵੀ ਇਕੱਠੇ ਰਹਿਣਾ । ਇਸ ਲਈ, ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਇਸਨੂੰ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 142(1) ਦੇ ਤਹਿਤ ਆਪਣੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਢੁਕਵਾਂ ਮਾਮਲਾ ਮੰਨਿਆ ਅਤੇ ਵਿਆਹ ਦੇ ਨਾ-ਮੁੜਨਯੋਗ ਟੁੱਟਣ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਤਲਾਕ ਦਾ ਫ਼ਰਮਾਨ ਪਾਸ ਕੀਤਾ। [ਪੈਰਾ 3, 4, 6, 7 ਅਤੇ 8]

ਸਥਾਈ ਗੁਜ਼ਾਰਾ ਭੱਤਾ ਭੁਗਤਾਨਯੋਗ ਜਦੋਂ ਫ਼ਰਮਾਨ ਦੇ ਤਲਾਕ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਕਸਰਤ ਵਿੱਚ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਅਧੀਨ ਲੇਖ 142(1) ਦੇ ਦ ਸੰਵਿਧਾਨ:

ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ: ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਬਹੁ-ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਕੰਪਨੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਲਾਭਦਾਇਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨੌਕਰੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਅਤੇ ਹੈ ਇਸ ਵੇਲੇ ਨਿਵਾਜਿਆ ਨਾਲ ਇੱਕ ਸਤਿਕਾਰਯੋਗ ਜਾਇਦਾਦ। ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ, ਦ ਸੁਪਰੀਮ ਅਦਾਲਤ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਇਹ ਫਿੱਟ ਅਤੇ ਸਹੀ ਕਿ ਦ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ ਇੱਕ ਰਕਮ ਦੇ ਰੁਪਏ। 50,00,000/- ਨੂੰ ਪਤਨੀ ਜਿਵੇਂ ਸਥਾਈ ਗੁਜ਼ਾਰਾ ਭੱਤਾ ਵਿੱਚ ਪੰਜ ਮਾਸਿਕ ਕਿਸ਼ਤਾਂ। [ਪੈਰਾ 9]

ਕੇਸ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ

ਸ਼ਿਲਪਾ ਸੈਲੇਸ਼ ਵੀ. ਵਰੁਣ ਸ਼੍ਰੀਨਿਵਾਸਨ [2023] 5 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 165 : 2023 **ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. ਔਨਲਾਈਨ ਐਸ.ਸੀ. 544 – ਦਾ ਪਾਲਣ ਕੀਤਾ।**

ਐਕਟਾਂ ਦੀ ਸੂਚੀ

ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਭਾਰਤ; ਹਿੰਦੂ ਵਿਆਹ ਐਕਟ, 1955।

ਕੀਵਰਡਾਂ ਦੀ ਸੂਚੀ

ਤਲਾਕ, ਅਪ੍ਰਾਪਤਯੋਗ ਟੁੱਟ ਜਾਣਾ, ਬੇਰਹਿਮੀ, ਸਥਾਈ ਗੁਜ਼ਾਰਾ ਭੱਤਾ, ਸਹਿਵਾਸ, ਤਲਾਕ ਦਾ ਫ਼ਰਮਾਨ।

ਇਸ ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੋਣ ਵਾਲਾ ਕੇਸ

ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ: 2024 ਦੀ ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 6088

2005 ਦੇ ਐਫਏਓ ਨੰਬਰ 146 ਵਿੱਚ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਵਿਖੇ ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਹਰਿਆਣਾ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ 26.07.2019 ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਤੋਂ

ਜਤਿੰਦਰ ਕੁਮਾਰ ਸਪਰਾ ਬਨਾਮ ਅਨੁਪਮਾ ਸਪਰਾ

ਪਾਰਟੀਆਂ ਲਈ ਹਾਜ਼ਰੀ

ਤਪਨ ਬਿਜੋਏ ਦੇਬ ਚੌਧਰੀ, ਤਪਨ ਚੌਧਰੀ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਵਕੀਲ।

ਸ਼ਾਹਿਦ ਅਨਵਰ, ਮੁਹੰਮਦ ਸ਼ਾਹਜ਼ੇਬ ਖਾਨ, ਮਯੰਕ ਕੋਸ਼ਿਕ, ਆਮਿਰ ਨਸੀਮ, ਅਜੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤਰਾਜ, ਹਰੀਸ਼ ਅਹਿਮਦ ਮਿਨਹਾਜ, ਵਿਪੁਲ ਸਿੰਘਲ,

ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦਾ ਫੈਸਲਾ / ਆਦੇਸ਼

ਫੈਸਲਾ

ਸਤੀਸ਼ ਚੰਦਰ ਸ਼ਰਮਾ, ਜੇ.

1. ਛੁੱਟੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ।
2. ਇਹ ਤੁਰੰਤ ਅਪੀਲ ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਹਰਿਆਣਾ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ("ਹਾਈ ਕੋਰਟ") ਦੁਆਰਾ ਐਫਏਓ -146-ਐਮ-2005 (ਓ ਐਂਡ ਐਮ) ("ਵਿਵਾਦਿਤ ਆਦੇਸ਼") ਵਿੱਚ 26.07.2019 ਨੂੰ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਸਹੀਤਾ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ। ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਆਦੇਸ਼ ਰਾਹੀਂ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਅਪੀਲ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਅਤੇ ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ ਫਰੀਦਾਬਾਦ ਦੇ ਵਧੀਕ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਜੱਜ (ਐਡਹਾਕ) ("ਫੈਮਿਲੀ ਕੋਰਟ") ਦੁਆਰਾ 09.12.2004 ਨੂੰ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਇੱਕ ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਸਹੀਤਾ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਿਆ ਜਿਸ ਦੇ ਤਹਿਤ ਪਰਿਵਾਰਕ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਹਿੰਦੂ ਮੈਰਿਜ ਐਕਟ, 1955 ਦੀ ਧਾਰਾ 13 (1) (ਆਈਏ) ਤਹਿਤ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਤਲਾਕ ਦੇ ਫਰਮਾਨ ("ਅੰਡਰਲਾਈਂਗ ਆਦੇਸ਼") ਰਾਹੀਂ ਵਿਆਹ ਨੂੰ ਤੋੜਨ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ।

3. ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਅਤੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਦਾ ਵਿਆਹ 14.10.1991 ਨੂੰ ਫਰੀਦਾਬਾਦ, ਹਰਿਆਣਾ ਵਿਖੇ ਹਿੰਦੂ ਰੀਤੀ-ਰਿਵਾਜਾਂ ਅਤੇ ਰੀਤੀ-ਰਿਵਾਜਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਵਿਆਹ ਤੋਂ ਦੋ ਬੱਚਿਆਂ ਦਾ ਜਨਮ 25.08.1993 ਅਤੇ 02.05.1996 ਨੂੰ ਹੋਇਆ ਸੀ

4. ਲਗਭਗ 14 (ਚੌਦਾਂ) ਸਾਲਾਂ ਤੱਕ ਇਕੱਠੇ ਰਹਿਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਪਾਰਟੀਆਂ ਵਿਚਕਾਰ ਸਬੰਧਾਂ ਵਿੱਚ ਕੁੜੱਤਣ ਆ ਗਈ। ਜਦੋਂ ਕਿ ਇਕ ਪਾਸੇ, ਇਹ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨਾਲ ਮਾੜਾ ਵਿਵਹਾਰ ਕੀਤਾ; ਅਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਮਾਪਿਆਂ ਦੇ ਕਹਿਣ 'ਤੇ ਉਸ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਲਗਾਤਾਰ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ, ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਪਤਨੀ ਨੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਪਤੀ ਦੇ ਹੱਥੋਂ ਬੇਰਹਿਮੀ ਅਤੇ ਤਸ਼ੱਦਦ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਲਾਇਆ।

5. ਸਾਡੀਆਂ ਪੂਰੀਆਂ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ਾਂ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਦੋਵੇਂ ਧਿਰਾਂ ਵੱਖ ਹੋਣ 'ਤੇ ਅੜੀ ਹੋਈਆਂ ਸਨ - ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਿਆਹ ਦੇ ਟੁੱਟਣ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ. ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ, ਇਹ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਉਪਰੋਕਤ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਦੋਵਾਂ ਧਿਰਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਵਿਆਹ ਨੂੰ ਭੰਗ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ। ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਰਿਲਾਇੰਸ ਨੂੰ ਸ਼ਿਲਪਾ ਸੈਲੇਸ਼ ਬਨਾਮ ਵਰੁਣ ਸ਼੍ਰੀਨਿਵਾਸਨ, 2023 ਐਸਸੀਸੀ ਆਨਲਾਈਨ ਐਸਸੀ 544 ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ

ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 142 (1) ਦੇ ਤਹਿਤ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਵਿੱਚ ਮੁੜ ਪ੍ਰਾਪਤ ਨਾ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਟੁੱਟਣ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਭੰਗ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਸ਼ਿਲਪਾ ਸੈਲੇਸ਼ (ਸੁਪਰਾ) ਦੀ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਅਜਿਹੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਵਿਚਾਰੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਕਾਰਕਾਂ ਨੂੰ ਦਰਸਾਇਆ। ਸੰਬੰਧਿਤ ਪੈਰਾ ਹੇਠਾਂ ਦੁਬਾਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ:

"41. ਅਜਿਹਾ ਕਹਿਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਅਸੀਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦੱਸਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਵਿਆਹ ਦੇ ਟੁੱਟਣ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਤਲਾਕ ਦੇਣਾ ਅਧਿਕਾਰ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਬਲਕਿ ਇੱਕ ਵਿਵੇਕ ਹੈ ਜਿਸ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਬਹੁਤ ਧਿਆਨ ਅਤੇ ਸਾਵਧਾਨੀ ਨਾਲ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ, ਇਹ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਵਾਲੇ ਕਈ ਕਾਰਕਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਕਿ ਦੋਵਾਂ ਧਿਰਾਂ ਨਾਲ 'ਪੂਰਾ ਨਿਆਂ' ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ। ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਯਕੀਨ ਅਤੇ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਵਿਆਹ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਸਫਲ ਹੈ, ਭਾਵਨਾਤਮਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮਰ ਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ ਅਤੇ ਮੁਕਤੀ ਤੋਂ ਪਰੇ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ, ਵਿਆਹ ਨੂੰ ਤੋੜਨਾ ਸਹੀ ਹੱਲ ਹੈ ਅਤੇ ਅੱਗੇ ਵਧਣ ਦਾ ਇਕੋ ਇਕ ਰਸਤਾ ਹੈ. ਇਹ ਕਿ ਵਿਆਹ ਅਸੰਭਵ ਤੌਰ 'ਤੇ ਟੁੱਟ ਗਿਆ ਹੈ, ਤੱਥਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਨਿਰਧਾਰਤ ਅਤੇ ਪੱਕੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਥਾਪਤ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਲਈ, ਕਈ ਕਾਰਕਾਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਵਿਆਹ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੇ ਕਿੰਨਾ ਸਮਾਂ ਇਕੱਠੇ ਕੀਤਾ ਸੀ; ਜਦੋਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਆਖਰੀ ਵਾਰ ਇਕੱਠੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਸਨ; ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰਕ ਮੈਂਬਰਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਲਗਾਏ ਗਏ ਦੋਸ਼ਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ; ਸਮੇਂ-ਸਮੇਂ 'ਤੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਵਿੱਚ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਆਦੇਸ਼, ਨਿੱਜੀ ਰਿਸ਼ਤੇ 'ਤੇ ਸੰਚਿਤ ਪ੍ਰਭਾਵ; ਕੀ, ਅਤੇ ਕਿੰਨੀਆਂ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ਾਂ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਦਖਲ ਨਾਲ ਜਾਂ ਵਿਚੋਲਗੀ ਰਾਹੀਂ ਵਿਵਾਦਾਂ ਨੂੰ ਸੁਲਝਾਉਣ ਲਈ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ, ਅਤੇ ਆਖਰੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਦੋਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਆਦਿ। ਵੱਖ ਹੋਣ ਦੀ ਮਿਆਦ ਕਾਫ਼ੀ ਲੰਬੀ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਛੇ ਸਾਲ ਜਾਂ ਇਸ ਤੋਂ ਵੱਧ ਦੀ ਕੋਈ ਵੀ ਚੀਜ਼ ਇੱਕ ਢੁਕਵਾਂ ਕਾਰਕ ਹੋਵੇਗੀ। ਪਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਤੱਥਾਂ ਦਾ ਮੁਲਾਂਕਣ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੀ ਆਰਥਿਕ ਅਤੇ ਸਮਾਜਿਕ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਵਿਦਿਅਕ ਯੋਗਤਾ, ਕੀ ਦੋਵਾਂ ਧਿਰਾਂ ਦੇ ਕੋਈ ਬੱਚੇ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਉਮਰ, ਵਿਦਿਅਕ ਯੋਗਤਾ, ਅਤੇ ਕੀ ਦੂਜੇ ਜੀਵਨ ਸਾਥੀ ਅਤੇ ਬੱਚੇ ਨਿਰਭਰ ਹਨ, ਕਿਸ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਤਲਾਕ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਧਿਰ ਜੀਵਨ ਸਾਥੀ ਜਾਂ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਦੇਖਭਾਲ ਅਤੇ ਦੇਖਭਾਲ ਕਿਵੇਂ ਅਤੇ ਕਿਸ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਕਰਨ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਰੱਖਦੀ ਹੈ। ਨਾਬਾਲਗ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਕਸਟਡੀ ਅਤੇ ਭਲਾਈ ਦਾ ਸਵਾਲ, ਪਤਨੀ ਲਈ ਉਚਿਤ ਅਤੇ ਉਚਿਤ ਗੁਜ਼ਾਰਾ ਭੱਤੇ ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ, ਅਤੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਆਰਥਿਕ ਅਧਿਕਾਰ ਅਤੇ ਹੋਰ ਲੰਬਿਤ ਮਾਮਲੇ, ਜੇ ਕੋਈ ਹਨ, ਢੁਕਵੇਂ ਵਿਚਾਰ ਹਨ। ਅਸੀਂ ਕਾਰਕਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕੋਡਿਫਾਈ ਨਹੀਂ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦੇ

ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 142 (1) ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨੂੰ ਘਟਾਉਣਾ, ਜੋ ਕਿ ਸਥਿਤੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਹੈ। ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤੇ ਕੁਝ ਕਾਰਕਾਂ ਨੂੰ ਉਦਾਹਰਣ ਵਜੋਂ ਲਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਵਿਚਾਰਨ ਯੋਗ ਹੈ.

6. ਪਹਿਲੀ ਨਜ਼ਰ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕਿ ਮੌਜੂਦਾ ਵਿਵਾਦ ਉਪਰੋਕਤ ਮਾਪਦੰਡਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਅਸੀਂ ਸ਼੍ਰੀ ਪੀ.ਐਸ. ਪਟਵਾਲੀਆ, ਵਿਦਵਾਨ ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ ਨੂੰ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਕਿ ਉਹ ਮੌਜੂਦਾ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਸ਼ਾਂਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਸਹਾਇਤਾ ਕਰਨ। 22.03.2024 ਨੂੰ ਸ੍ਰੀ ਪਟਵਾਲੀਆ ਨੇ ਸਾਨੂੰ ਸੂਚਿਤ ਕੀਤਾ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਪੂਰੀਆਂ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ਾਂ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਦੋਵੇਂ ਧਿਰਾਂ ਕਿਸੇ ਸੁਖਾਵੇਂ ਸਮਝੌਤੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਨਹੀਂ ਹਨ ਅਤੇ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੇ ਇਕੱਠੇ ਰਹਿਣ ਦੀ ਕੋਈ ਸੰਭਾਵਨਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਸਾਡੀ ਬੇਨਤੀ 'ਤੇ, ਸ੍ਰੀ ਪਟਵਾਲੀਆ ਨੇ ਇੱਕ ਸੰਖੇਪ ਨੋਟ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਰੱਖਿਆ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ਾਂ ਦੇ ਵੇਰਵਿਆਂ ਨੂੰ ਦਰਸਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਹੋਰਨਾਂ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੂੰ ਅਦਾ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਸਥਾਈ ਗੁਜ਼ਾਰਾ ਭੱਤੇ ਦੀ ਮਾਤਰਾ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਧਿਰਾਂ ਦਰਮਿਆਨ ਵਿਚਾਰ ਵਟਾਂਦਰੇ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ।

7. ਅਸੀਂ ਸਬੰਧਤ ਵਕੀਲਾਂ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਦਲੀਲਾਂ ਅਤੇ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਰੱਖੀ ਗਈ ਸਮੱਗਰੀ 'ਤੇ ਉਚਿਤ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਕੇਸ ਦੇ ਨਿਰਵਿਵਾਦ ਤੱਥਾਂ ਤੋਂ ਪਤਾ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਦੋਵੇਂ ਧਿਰਾਂ 22 (22) ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਵੱਖ ਹੋ ਗਈਆਂ ਸਨ, ਯਾਨੀ ਜਨਵਰੀ 2002 ਵਿੱਚ ਆਖਰੀ ਵਾਰ ਇਕੱਠੇ ਰਹਿਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ। ਬੱਚੇ ਹੁਣ ਵੱਡੇ ਅਤੇ ਲਾਭਕਾਰੀ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹਨ; ਵੱਡਾ ਪੁੱਤਰ ਇੱਕ ਦੰਦਾਂ ਦੇ ਕਲੀਨਿਕ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸਹਿਯੋਗੀ ਹੈ; ਅਤੇ ਛੋਟਾ ਬੇਟਾ ਇੱਕ ਵੀਡੀਓ / ਫਿਲਮ ਸੰਪਾਦਕ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਹਾਲਾਤਾਂ ਦੀ ਸਮੁੱਚਤਾ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ, ਅਸੀਂ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਹਾਂ ਕਿ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਤੱਥ ਸਥਾਪਤ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਧਿਰਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਵਿਆਹ ਟੁੱਟ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਕੋਈ ਸੰਭਾਵਨਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਭਵਿੱਖ ਵਿੱਚ ਦੋਵੇਂ ਧਿਰਾਂ ਇਕੱਠੀਆਂ ਰਹਿਣਗੀਆਂ। ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ, ਸਾਡਾ ਵਿਚਾਰ ਹੈ ਕਿ ਪਾਰਟੀਆਂ ਵਿਚਕਾਰ ਰਸਮੀ ਯੂਨੀਅਨ ਨਾ ਤਾਂ ਜਾਇਜ਼ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਲੋੜੀਂਦੀ ਹੈ.

8. ਇਸ ਲਈ, ਦੋਵਾਂ ਧਿਰਾਂ 'ਤੇ ਲਗਾਏ ਗਏ ਦੋਸ਼ਾਂ ਦੇ ਗੁਣਾਂ 'ਤੇ ਕੋਈ ਰਾਏ ਜ਼ਾਹਰ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ, ਅਸੀਂ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 142 (1) ਦੇ ਤਹਿਤ ਆਪਣੇ ਵਿਵੇਕ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਵਿਆਹ ਦੇ ਟੁੱਟਣ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਤਲਾਕ ਦਾ ਫਰਮਾਨ ਪਾਸ ਕਰਨਾ ਉਚਿਤ ਸਮਝਦੇ ਹਾਂ।

9. ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਸ ਤੱਥ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਬਹੁਰਾਸ਼ਟਰੀ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨਾਂ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕੀ ਅਹੁਦਿਆਂ 'ਤੇ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ; ਅਤੇ ਇਹ ਤੱਥ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਇਸ ਸਮੇਂ ਇੱਕ ਸਨਮਾਨਜਨਕ ਜਾਇਦਾਦ ਨਾਲ ਸੰਪੰਨ ਹੈ; ਅਸੀਂ ਇਹ ਉਚਿਤ ਅਤੇ ਉਚਿਤ ਸਮਝਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਪਤਨੀ ਨੂੰ ਸਥਾਈ ਗੁਜ਼ਾਰਾ ਭੱਤੇ ਵਜੋਂ 50,00,000/- ਰੁਪਏ (ਸਿਰਫ ਪੰਜਾਹ ਲੱਖ ਰੁਪਏ) ਦੀ ਰਕਮ ਅਦਾ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਉਪਰੋਕਤ ਰਕਮ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਪਤਨੀ ਨੂੰ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਕਾਰਜਕ੍ਰਮ ਅਨੁਸਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ:

ਮਿਤੀ	ਰਕਮ
ਮਈ 15, 2024	ਰੁਪਏ। 10,00,000/- (ਰੁਪਏ ਦਸ ਲੱਖ ਸਿਰਫ਼)
ਜੂਨ 15, 2024	ਰੁਪਏ। 10,00,000/- (ਰੁਪਏ ਦਸ ਲੱਖ ਸਿਰਫ਼)
ਜੁਲਾਈ 15, 2024	ਰੁਪਏ। 10,00,000/- (ਰੁਪਏ ਦਸ ਲੱਖ ਸਿਰਫ਼)
ਅਗਸਤ 15, 2024	ਰੁਪਏ। 10,00,000/- (ਰੁਪਏ ਦਸ ਲੱਖ ਸਿਰਫ਼)
ਸਤੰਬਰ 15, 2024	ਰੁਪਏ। 10,00,000/- (ਰੁਪਏ ਦਸ ਲੱਖ ਸਿਰਫ਼)

10. ਉਪਰੋਕਤ ਸ਼ਰਤਾਂ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਰਜਿਸਟਰੀ ਨੂੰ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਉਸ ਅਨੁਸਾਰ ਤਲਾਕ ਦਾ ਫਰਮਾਨ ਤਿਆਰ ਕਰੇ। ਸਾਡੇ ਦੁਆਰਾ ਉੱਪਰ ਦਰਸਾਏ ਅਨੁਸਾਰ ਪੂਰੀ ਰਕਮ ਦੇ ਭੁਗਤਾਨ ਦਾ ਸਬੂਤ ਰਜਿਸਟਰੀ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੀ ਫਰਮਾਨ ਧਿਰਾਂ ਨੂੰ ਸੌਂਪਿਆ ਜਾਵੇਗਾ।

11. ਵੱਖ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਅਸੀਂ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸਹਾਇਤਾ ਲਈ ਵਿਦਵਾਨ ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ ਸ਼੍ਰੀ ਪੀ.ਐਸ. ਪਟਵਾਲੀਆ ਦਾ ਧੰਨਵਾਦ ਕਰਦੇ ਹਾਂ।

12. ਲੰਬਿਤ ਅਰਜ਼ੀਆਂ (ਜੇ ਕੋਈ ਹਨ) ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।

ਨਤੀਜਾ ਦੇ ਦ ਕੇਸ: ਅਪੀਲ ਇਜਾਜ਼ਤ ਹੈ।

ਹੈੱਡਨੋਟ ਤਿਆਰ ਦੁਆਰਾ: ਰਾਘਵ ਭਾਟੀਆ, ਮਾਨਯੋਗ। ਐਸੋਸੀਏਟ ਸੰਪਾਦਕ

(ਤਸਦੀਕ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਦੁਆਰਾ: ਲਿਜ਼ ਮੈਥਿਊ, ਸੀਨੀਅਰ (ਐਡ.)

ਬੇਦਾਅਵਾ :- ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਰਣਾ/ਨਿਆਂ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾਂ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ । ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ ਨਿਆਂ/ ਨਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ ।

Yadwinder Singh
Enrol. No. P/956/2016